

Kunlaboro inter UEA kaj SAT, *Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto*, 2-a parto
Naskiĝo de la *Plena Vortaro de Esperanto* en 1930
Claude Gacond, 363-a radioprelego, 1970.09.23 & 26

Cl.- Parolas gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond.

La pasintan semajnon ni prezentis al vi la novan vortaron, kiun SAT eldonis sub la nomo *Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto*. Ni finis tiun rapidan priskribon pri tiu libreto de 1300 paĝoj anoncanta, ke ni legos erojn el ĝia interesa antaŭparolo.

A.- La apero de tiu *Plena Ilustrita Vortaro* estas sufiĉe grava evento, kiu tutcerte influos la postan evoluon de esperanto, por ke ni atente legu, kion profesoro Gaston Waringhien skribis. Tiu atento esprimu nian admiron por lia monaĥa laboro kaj nian dankemon pro lia nelacigebla kuraĝo.

Cl.- Aŭdante liajn dirojn vi konstatos, ke se esperanto iom post iom konkeras la mondon, tio estas grandparte dank'al la heroismo de personecoj, kiuj sin komplete dediĉas al la kulturado de la zamenhofa lingvo.

A.- Oni ne povas paroli pri la nova *Plena Ilustrita Vortaro*, sen rakonti dank'al kiaj cirkonstancoj povis aperi la *Plena Vortaro de Esperanto* en 1930. Jen ni legas, kion diras profesoro Waringhien pri tio :

Cl.- « Kiam, en Decembro 1927, Lanti konvinkis Grosjean-Maupin, tiaman Direktoron de la Akademia Sekcio pri la « Komuna Vortaro », entrepreni revizion, modernigon kaj ampleksigon de la elĉerpita *Vortaro de Esperanto* de Kabe, ili antaŭ ĉio akordiĝis pri la karaktero de la nova verko : ĝi estu oportuna, praktika gvidilo por la ordinaj esperantistoj ; « *ne gravas, diris Lanti, ĉu tia gvidilo ne estos absolute perfekta : la ĉefa afero estas, ke ĝi ekzistu, ke oni ĝin vaste uzadu, kaj ke el tiu uzado rezultu la unueciĝo de la komuna lingvo.* »

A.- Ili tute ne volis doni erudician, historian monumenton, kiel ekzemple la tiam laŭkajere aperanta *Enciklopedia Vortaro* de E. Wüster.

Cl.- Grosjean-Maupin tion klare difinis en sia antaŭparolo :

A.- « *Servi ne nur al tiuj, kiuj deziras ĝuste kompreni ĉiujn esprimojn kaj nuancojn de Esperanta teksto, sed ankaŭ al tiuj, kiuj volas korekte kaj bonstile verki ion en Esperanto.* »

Cl.- Por tion atingi, la plej taŭga rimedo estis la citado de ekzemploj, kiuj estu klaraj, mallongaj kaj aŭtoritataj : kiam tiuj tri ecoj ne akordiĝis, Grosjean-Maupin ne hezitis mallongigi aŭ simpligi malĉefajn frazopartojn, markante tamen la ekzemplon per la signo de la aŭtoro, de kiu ni ĝin pruntis, tiel ke ofte estis plene aŭtenta nur la ekzemplodona parto de la frazo.

A.- La laboron devis principe fari poduone A. Esselin kaj mi, utiligante la abundan sliparon, jam de jaroj kolektitan de Grosjean-Maupin, kaj aldonante nian propran materialon ; li mem devis korekti, revizii kaj kompletigi tiun unuan redaktaĵon.

Cl.- Sed tre baldaŭ Esselin, kiu cetere ne havis leksikologian trejnitecon, grave malsaniĝis, kaj Grosjean-Maupin devis preni sur sin la restantan parton de la laboro antaŭe difinita al li inter aliaj la literojn R, S, Ŝ kaj T, dum mi devis aparte redakti la gramatikajn kaj vortfaradan parton (afiksoj, prepozicioj, konjunkcioj, subjunkcioj kaj ceteraj).

A.- Al tiu komunlingva vortaro Lanti decidis aldoni nombron da teknikaj terminoj, kaj por tio li turnis sin al S. Grenkamp-Kornfeld : ĉi tiu, sur la bazo de la *Enciklopedia vortareto* de Ch. Vérax (1910), kaj kun la helpo de kelkaj okazaj kunlaborantoj, faris konsiderindan taskon ; sed, estante mem nur ĵurnalisto, li ne havis la necesan kompetentecon por kribri, ekvilibrigi kaj eĉ redakti tian malfacilan diversfakan materialon.

Kunlaboro inter UEA kaj SAT, *Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto*, 2-a parto
Naskiĝo de la *Plena Vortaro de Esperanto* en 1930
Claude Gacond, 363-a radioprelego, 1970.09.23 & 26

Cl.- La plej – kaj eble la sola – bone traktita fako estis la « historia materialismo », kiun prizorgis la konata specialisto L. Laurat.

A.- Fine oni devas ne forgesi la rolon de Lanti mem, kiu seninterrompe helpadis kaj konsiladis en tia senprecedenta entrepreno, solvante kun saĝa takto la teknikajn problemojn de la presado same kiel la personajn malfacilaĵojn, kiuj okaze leviĝis inter la redaktantoj de la komunlingva parto kaj tiu de la teknika parto.

Cl.- La tiel kompilita vortaro, aperinta en Oktobro 1930, malgraŭ la neeviteblaj mankoj kaj difektoj, montriĝis tiel taŭga kaj bezonata, ke jam en la samjara Decembro Lanti planis duan eldonon, en kiu la teknika terminaro prezentus apartan volumon.

A.- Sed la distribuo de la vortoj inter tiuj du partoj montriĝis tro malfacila, kaj oni decidis konservi la formulon de la unua eldono.

Cl.- Cetere Grenkamp-Kornfeld preskaŭ nenion ŝanĝis en sia kontribuo.

A.- Male la komunlingva parto grave pliriĉiĝis de la senĉesa kolektado de tipaj ekzemploj, kiun faradis Grosjean-Maupin kaj mi, kaj de la pli nuancitaj difinoj de pluraj sencokompleksaj radikoj.

Cl.- La nova eldono aperis en Julio 1934, ĉirkaŭ ses monatojn post la morto de Grosjean-Maupin ; ĝi entenis 7004 artikolojn – nur ĉirkaŭ 200 pli ol la unua – sed la enhavo de multaj el ili konsiderinde kreskis.

A.- Tia, kia ĝi estis en sia dua eldono, la *Plena Vortaro* efektive plenumis la intencitan rolon de fiksanto de la lingvo kaj de diskreta konsilanto de la uzantoj.

Cl.- Komence atakita de kelkaj « ĝisostuloj », ĝia aŭtoritato fariĝis iom post iom ĝenerale rekonita. » (Fino de la citaĵo.)

A.- Por tiuj, kiuj ne komprenas la signifon de la vorto « ĝisostulo » ni amuziĝis kontroli, ĉu en la nova *Plena Ilustrita Vortaro* ĝi estas donita. Kaj ni legas, sub la artikolo **ost/o** :

Cl.- « **ĝisostulo** : *Ŝerca alnomo de esperantistoj plej fidelaj al la Fundamento kaj al Zamenhof.* »

A.- Tio montras, kiel kompleta estas tiu aperinta vortaro. Ĝi provis registri ĉiujn esprimojn, kaj inter ili la esperantismojn. Ekzemple sub la artikolo **krokodil/o** ni povas trovi la signifon de la verbo **krokodili** :

Cl.- « **krokodili** (*netransitiva verbo*). (*slange*) *Paroli nacilingve en esperantista medio.* »

A.- Sed ni revenu al la teksto de Gaston Waringhien kaj al la *Plena Vortaro* de 1934.

Cl.- « Pro la nefiniĝo de la Wüsteria *Enciklopedia Vortaro* kaj la nepublikiĝo de la *Zamenhofs Konkordanco* aranĝita de W. Bailey, multaj trudis al la *Plena Vortaro* la rolon de lingv-historia vortaro, kiun ĝi neniam pretendis. » (Fino de la citaĵo.)

A.- Post tiu historio de la naskiĝo de la *Plena Vortaro*, ni legos, kion diras Gaston Waringhien pri la naskiĝo de la *Plena Ilustrita Vortaro*. Tion ni faros la venontan semajnon.

Cl.- Vi aŭdis prelegon el Svislando. Parolis gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond. Ĝis reaŭdo !

-oOo-